

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja do konca tega leta 1 K za Avstro-Ogrsko, 1 marko za Nemčijo, 2 liri za Italijo in 1/2 dolarja za Ameriko.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 20 vin, vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Heročina in oglasi se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Tišina pred nevihto.

Kranjski deželni glavar tako redko klicuje seje deželnega zbora, da bomo kmalu začeli spraševati, če bo deželni zbor sploh še zboroval. Poslanci se izgovarjajo, da vsled tega ni plenarnih sej, ker ne gre delo v odsekih od rok. A če vprašamo, kdo zavlačuje delo v odsekih, moramo odgovoriti: klerikalci. Za delovanje vsakega parlamenta mora namreč v prvi vrsti skrbeti parlamentarna večina. Kjer je ta kaj vredna, to je, kjer ima večina nadarjene in visoko izobražene poslance, tam se zboruje, kakor po notah, razven, če ovira delovanje kaka opozicijska skupina. Kjer pa večina upošteva manjšino, je tudi to izključeno. Ako torej odseki kranjskega deželnega zbora zavlačujejo zborovanje, je to najboljši dokaz, da so prišli klerikalci v deželno zbornico čisto nepripravljeni in da so s predrznostjo, le njim lastno, vrgli na deželnozbornsko mizo kup predlogov, katerih najboljši njihovi poslanci niso brali, velika večina njihovih zastopnikov pa jih niti brati ne zna. Je res brezvestno, da se samo zato, da se vrže volilecem pesek v oči, spravi na razpravo predloge, katerih izvršitev bi stala več milijonov kron. To je ravno tako brezvestno, kakor če bi hotel slab vaški polir zidati velikansko mestno palačo, in to, ne da bi gradnje preje natančno in vsestransko ne razmotrival. Brezvestnosti združene s popolno nesposobnostjo pa ne kažejo klerikalci le napram svojim volilecem, marveč kaj posebno tudi napram naprednim poslancem. Sklenili so, da naše ljudi v deželi popolnoma uničijo in celo izvolitve našega poslanca Višnikarja in Lenarčiča pravijo, da ne potrdijo, dasi hočejo potrditi izvolitev nemškega poslanca dr. Egerja in dasi vedo, da bi bilo tako njihovo postopanje protizakonito. Klerikalci delajo vse, kar počno, iz obupa, in še nikdar jim ni tako slaba predla. Že danes so podobni starčku, ki ga je že zapustilo življenje. Naši poslanci mirno prenašajo obetanje klerikalnih nasilstev in ljubljani

sko časopisje je postalo hladno, kot da bi uredniki dobili ribjo kri. Slabo znamenje je to za deželni zbor. Po mirni sapi pride rada huda nevihta. Oblaki se zbirajo nad deželnim zborom. Obglaviti se naši poslanci čisto gotovo ne bodo dali. Če klerikalci ne bodo umaknili vseh nasilstev v deželnem zboru, bo tako grmelo, kot še nikdar. Deželni zbor kranjski stoji pred nevihto, pred zaključitvijo!

Klerikalno gospodarstvo v Belokrajin!

Prišel je čas trgatve, naše vinske gorice bodo zopet oživele in običajno veselo petje bo donelo od hribčka do hribčka, od zidanice do zidanice. Ali pa bode tudi letos tako veselo, iskreno, kakor druga leta? Težko! Vsakovrstne nadloge, različne žalostne izkušnje, ki jih je moral belokranjski kmet prestati v letošnjem letu, mu gotovo ne bodo dopuščale, da bi tako z veseljem srcem zavriskal in zapel ob času trgatve, kakor je nekdanj. Domača gruda, ki jo je nekdanj tako ljubil, mu je postala tuja, kar mu je bilo prej sveto, sedaj opazuje z nekakim nezaupanjem. In ni čudo! Saj kamor se je obrnil, videl je neodkritost, podle namene svojih klerikalnih voditeljev in kakor je sam odkritosrčen in resnicoljuben, je to pričakoval tudi od drugih — a doživel je žalostne prevare in radi tega vidimo danes pred seboj nezaupljivega, molčečega belokranjskega kmeta, ki veruje edino na svojo pest. In prav tako. Leta in leta so ga zlorabljali, leta in leta so ga izsesavali in marsikateri gospodov klerikalcev je odnesel tisočak iz Belokrajine, med tem, ko je kmet vedno bolj in bolj padal v dolgove, ki so mu narasli tako veliki, da jih ni mogel več prenašati. Začelo se je tedaj žalostno izseljevanje, stotine in stotine ljudstva je romalo v Ameriko, iskat si novo domovino, medtem ko so si njegovi mo-

rileci redili doma svoje trebuške. Prihajali so sicer nekateri nazaj, toda svoje domače zemlje niso več ljubili in kako tudi, saj jim je bila mačeha, ki jim ni dajala ne potrebne hrane, ne zaslužka. Tako je prišlo, da najdem danes v Belokrajini mnogo vasi, v katerih ni skupaj nobenega krepkega mladeniča doma, ampak samo starci in otroci. Ni se potem čuditi, da je gospodarstvo tako zaostalo, ko ni niti dovolj ljudi, da bi dobro obdelovali polje. Cele pokrajine stoje neobdelane, stelja in kamen pokriva njih površje, tako da se mora vsakemu srce krčiti od žalosti, ko vidi te zapuščene kraje, ki bi lahko nosili tisočake našemu ljudstvu. Organiziranega skupnega dela za gospodarsko povzdigo Belokrajine ni nikjer in kako zelo bi bilo to koristno. Lahko bi se povzdignila prašičoreja, perutninarstvo, govedoreja itd., ali žalibože, pomoči ni od nikoder, naš kmet si pa sam tudi pomagati ne more, saj on ni učen, nima šol in nima sredstev. A merodajni faktorji se za njega ne zmenijo — zakaj? Ker imajo sami mastne službe in so »hofrati«¹ itd. Edino, kar bi moglo še našega kmeta povzdigniti in česar se je oklenil z dušo in s telesom, je vinoreja — ali koliko žalostnih skušenj je moral tudi tu doživeti, tako, da je marsikateri že obupal ter zanemaril svoje vinograde. Ali se moremo potem še čuditi, ako jih toliko gre v Ameriko? Gotovo ne. Začele so se ustanavljati po Belokrajini rajfajznovke, ki naj bi kmetu pripomogle do lepše bodočnosti, ali od teh jih le nekaj dobro uspeva, in to so te, ki so se otresle farovžev, druge so pa vse v farovžih in so samo zato, da polnijo mavhe brez dna gospodov po farovžih. Zatorej kmetje, otresite se teh ljudi, v samopomoči je vaša rešitev!

Vsak napredni Slovenec bodi naročnik „Slovenskega doma!“

Naprednim Slovenkam in Slovencem!

Žalostno dejstvo je, da smo naprednjaki le predolgo mirno gledali, kako je naš siromašni srednješolec uprav suženjsko odvisen od drobtin, ki padajo po miloščini z raznih miz. Premalo smo se menili za to, da zanašajo nasprotniki celo v najbolj nezmožno mladino seme svojega strankarskega fanatizma, in da so po številnih pritožbah sodeč, v zadnjem času tudi v nekdanji Jeranovi dijaški kuhinji po strankarskem prepričanju odmerjali ubogemu slovenskemu dijaku vsakdanji kruh. Dolžnost naprednjakov zagadelj je, da se zdramimo in zavzamemo za nadarjemo in pomanjkanje trpečo slovensko srednješolsko mladež v to svrhu, da bo dobivala podporo v bodoče zgolj po vrednosti in potrebi, ne pa po političnem mnenju.

Ustanovilo se je vsled tega vzgojevalno društvo »Domovina« v Ljubljani, ne da bi delilo srednješolcem miloščino, ampak zato, da vrši slovenska napredna javnost potom tega društva napram našemu srednješolskemu dijaštvu svojo socialno dolžnost. Kar so predniki žrtvovali za današnjo inteligenco, to mora današnje slovensko izobraženstvo in slovenska javnost poplačati s tem, da po očetovsko skrbi za sedanji dijaški naraščaj. Tako naj pomaga vsaka generacija naslednji!

Še ta mesec izvrši »Domovina« svojo prvo nalogo, ki si jo je stavila, v tem, da otvori dijaško kuhinjo. Prosimo zanj prispjevov, bodisi v denarju, bodisi v živilih. Prosimo pa tudi za priglasje, kdo in koliko hoče na mesec prispevati za kakega posebno potrebnega dijaka.

»Domovina« ima v svojem programu še celo vrsto drugih načrtov, po katerih postane to društvo, kakor upamo, slovenskemu dijaštvu to, kar znači ime, namreč prava domovina. V koliko se bodo ti načrti izvesti dali, je seveda odvisno od podpore, ki jo bo slovenska napredna javnost tej prekornosti in prepotrebni instituciji naklonila.

Slovenke in Slovenci! Vabimo Vas, da pristopite društvu »Domovina« in je podpirate čim najizdatneje. **Redni društveni člani** plačajo letno vsaj 4 K, **ustanovnik** postane, kdor prispeva v društvene namene z enkratnim zneskom 100 K ali letno 20 kron in **podpornik** lahko vsakdo, četudi z najmanjšim zneskom podpre društvo.

Prijave, in denarne prispevke sprejema društveni blagajnik prof. **Anton Jug** (dekliski licej) v Ljubljani.

Dr. Triller l. r., predsednik.

Vera dr. Šlajmerjeva l. r., podpredsednica.

Adolf Ribnikar l. r., tajnik.

Politični pregled.

Veleždajniški proces v Zagrebu je končan. Pretekli torek je sodni dvor razglasil sodbo, si je izpadla nad vse pričakovano kruto. Dva izmed obtožencev, brata Pribičevića, sta obsojena v 12letno ječo, enemu so prisodili 8 let, trem obtožencem po 7 let, šestim po šest let, 19 obtožencev je bilo obsojenih na pet let ječe, ostali 22 obtožencev pa je bilo oproščenih. In zakaj vse to? Zato, ker so ti voditelji hrvaških Srbov vršili zgolj svojo narodno dolžnost, da so probujali srbski narod na Hrvaškem, učili svoje rojake pisati in čitati, jim pomagali gospodarsko na noge s snovanjem raznih zadrug in posojilnic, naj se sedaj pokore v mnogoletni ječi? Nobenega dokaza za krivdo obtožencev niso mogli doprinesti in edino, radi česar jih pehajo sedaj v ječo, je njihovo goroko rodoljubje. Vsa kulturna Evropa se zgraža nad to nezaslišano krivično sodbo. V dalmatinskem deželni zboru so vsi poslanci brez izjeme in sicer soglasno Hrvatje, Srbi in tudi Italijani, na ves glas izrazili svoje ogorčenje nad to nezaslišano krivico in pričakovati je, da pride ta glas tudi do ušes vladarja, ki bo gotovo v kratkem obtožence pomilostil.

Poslušajmo sedaj drugo sodbo.

Na južnem Tirolskem so bile pred nekaj časom med ondotnimi Italijani, ki prav radi škilijo čez mejo, velike demonstracije proti Avstriji. Iredentarji, tako se imenujejo ti neodrešenci, ki bi na vsak način radi prišli pod laškega kralja, so trgali z eraričnih poslopij avstrijske orle, jih ponesnažili in poteptali. Storili so gotovo mnogo več kaznjivega kot Srbi na Hrvaškem, ki so storili zgolj to, kar jim je velevala njih narodna dolžnost. In kakšna kazen, mislite je doletela te upornike. Štirje so dobili po cela dva tedna zapora, trije po tri tedne, dva pa po 10 dni in dva sta bila oproščena!

Primerjajmo s tem ljubljanske sodbe!

Izgredniki v Ljubljani, ki so v svojem razburjenju nad tolovajskim napadom, ki so ga uprizorili nemčurji v Ptujju nad udeležniki zborovanja »Ciril-Methodove« družbe, pobili nekaj nemških šip in sneli nekaj nemških napisov v slovenski Ljubljani, so bili radi tega obsojeni v 6-, 7mesečno ječo! Kje se tedaj sodi po pravici in poštenosti, v Zagrebu, Ljubljani ali v Tridentu, to uganko reši ti, ljubi bralec!

Volitve v goriški deželni zbor so se vršile pretekli torek. Kakor smo že zadnjič povedali, se je v resnici tudi zgodilo. Socialni demokratje, ki so se na videz delali, kakor da se nečejo udeležiti ožjih volitev, so šli volit s klerikalci. Storili so tedaj to, kar so pri predzadnjih deželno-zborskih volitvah uprizorili naši sodrugi v Idriji, kjer so pomagali klerikalnemu tehantu Arkotu do zmage. Vodja goriških

socijalnih demokratov, dr. Tuma, je imel od nekdanj značajno navado, da je menjal plašč po vetru, kakor mu je ravno dišalo. Sedaj se je začel približevati nekdanji liberalce, radikalec, svobodomislec in socialni demokrat klerikalni stranki, in ji šel pri teh volitvah na roko, kakor da bi bil zato plačan. S pomočjo tega socialno-demokratičnega izdajstva so zmagali klerikalci, čeprav z majhno večino. Pa tudi sicer so klerikalci uprizarjali take nečednosti, da je sramota. Dokazano je, da so kupovali posamezne glasove po 20 K in sleparili, kar se je dalo. Pa vse to klerikalcem ne bo pomagalo. Ljudstvo bo kmalu izpregledalo, da klerikalci samo izkoriščajo nevednost ljudstva v svoje sebične namene. Klerikalizmu bo na Slovenskem prej odklenkalo, kot klerikalci sami pričakujejo — najprej pa bo zapel mrtvaški zvon klerikalcem na Goriškem.

Deželni zbor češki ne more delovati vsled samopašnosti nemških poslancev, ki hočejo komandirati, čeprav tvorijo v Češki samo neznatno manjšino. Pričakovati je, da češki poslanci v državnem zboru na to nemško nesramnost dajo odočen odgovor.

Na Ogrskem je položaj še vedno nejasen. Vodja neodvisne stranke Košut, ki hoče, da se Ogrska loči od Avstrije in postane samostojno kraljestvo, hoče postati ministrski predsednik. Cesar se temu seveda protivi, ker ve, da bi država potem gotovo razpadla, a Ogrri pritiskajo z vso silo nanj, da bi dal vajeti iz rok.

Ponesrečena komedija klerikalnih poslancev.

Kakor komendijantje, ki pripeljejo s seboj menežarije, panoptične muzeje in druge prikazni, so šli pri zadnjih volitvah klerikalni agitatorji in kandidati po deželi in vaibli ljudi v klerikalno komedijo. Skoraj v vsaki vasi so postavili šotor. Na njegovi zunanji strani so obesili za vado okrog in okrog slike iz obljubljene dežele, v katero naj bi naš kmet prišel, če bi stopil v komedijo. Velikansko solnce sreče je bilo naslikano, ki je sijalo čez zlate gradove slovenskega kmeta. Na odru pa so se predstavljali klerikalni kandidatje. Dr. **Krek** je vpil venomer, kakor kakor zamaknjena devica: »Le noter, le noter! Videli bodete socialno povzdigo in zlato bodočnost slovenskega kmeta itd. Le noter, le noter!« Dvorni svetnik **Šuklje** je požiral ogenj, da bi privabil ljudi in dokazal stanovitnost svojega značaja ter iskreno ljubezen do stradajočega belokranjskega kmeta. **Dr. Šusteršič** si je dal nametati na oder velik kup Tomaževe žindre, skozi katero se je pregrizel, samo da bi spričal neomadeževanost svojih rok in pa požrtvovalnost za ogromno večino slovenskega

ljudstva. Skladatelj čukarske himne **dr. Lampe** je preobračal na odru kozolce, kot da bi kandidiral za čukarskega predtelo- vadea in ne za poslanca.

Tako so se naprej vrstili klerikalni kandidatje, ki so ljudem očitno ugajali. Končno je nastopil še škof **Bonaventura**, ki je kakor copernik delal čudeže in spreminjal kmetu točo v cekine, sebi pa vojaške kroglice v papirnat denar kranjske šparkase. Zdajci so bili ljudje prepričani, da so komedije dobre in vse je drvilno notri, kot da bi se v njih cedil sam med.

Dolgo časa pa ni bilo videti samih veselih obrazov našega dobrega kmeta, kajti takoj za zagrinjalom se je že začel nekaterim obraz krčiti. Kako pa tudi ne! Zunaj so obljubovali manjše davke, notri pa jim kaže poslanec **Pogačnik** nove kanone, ki jih je pod njegovim predsedstvom brambeni odsek naprtil tudi našemu kmetu. Zunaj so pravili, da bo šel sleherni kmet na stara leta v penzijo, notri pa jim razkazuje dr. Krek kronce, ki bi jih vsled tega kmetje pri davkih več plačevali. Zunaj so gradili belokranjsko, idrijsko, gornjegrajsko in druge železnice; notri pa kažejo le stopinje, ki so jih ob izvolitvi klerikalnih poslancev pobrali po Belokrajini in drugod kot zadnje sledove novih železnic. Zunaj so bile na papirju velikanske vodovodne naprave; notri pa jim ponujajo staro pipo, ki naj jo kmetje porabijo za čeber vode pod kapom. Deželni odbor ima poseben oddelek. Zunaj je obljuboval ljudstvu vsestransko izobrazbo; notri pa kaže veliko črno kuto, pod katero je vtaknil zadnjega učitelja, ki bi lahko zanesel med ljudi kaj napredka. Zunaj so kazali krasne bike in lepe krave za povzdigo domače živinoreje; notri pa stoji živinorejski nadzornik **Legvart** poleg suhe in male hrvaške buše. Prehod med deželnim odborom in deželnim zborom tvori Kregarjev lesteneec v deželnozborski dvorani, ki ga sicer zunaj niso obljubovali, pa ga je vendarle vsakdo pričakoval. Klerikalni kandidatje so na odru na dolgo in široko razkladali, kako pridni bodo in kako velikanske spremembe se bodo zgodile, če dobe oni deželni zbor v roke. Ljudje pa, ki so jim verjeli in šli v njihovo komedijo, ne vidijo nikjer nobenega uspeha in niti enega zakona še niso v tako dolgem zasedanju sklenili. Uspeh prve seje je bil ta, da se je postavil škofov pretepaški odsek in odlikoval **Čočov France**. Druga seja je bila po krivdi deželnega glavarja nepravilno sklicana. Tretja seja je trajala le par minut. Četrta seja je bila preložena in dnevni red spremenjen. Pete seja pa še bilo ni. Čas hiti, klerikalni poslanci pa niso zmožni, da bi kaj sklenili za ljudstvo. — Kmetje, ki gledajo bistrih oči komedijo klerikalnih poslancev, se hudujejo.

Veliko jih pa drvi po komediji še naprej in celo tisti posebni oddelek se jim dopade, kjer stavijo klerikalci kmetom roge. Pametni ljudje dobro vedo, da je

klerikalna komedija ponesrečena in da so kmetje na led speljani.

DOPISI.

g Tele v Pirničah. Vsi, »ki ne črtite svojih duš tako, da bi opustili iti pred smrtjo na Šmarno goro molit »roženkrane in litanije«, kakor pravi naš Prešeren in cukat sv. Antona puščavnika v sladki namen, blagovolite se potruditi v nedeljo, dne 10. oktobra vračaje se s Šmarne gore proti Medvodam in ustavite se na potu v **Gorenjih Pirničah in na Verju (Virju)**. Tega dne namreč bomo tukaj praznovali starodavni »bobov praznik«, ki ga bosta pomagala poveljati razen Tomaža, še druga dva imenitna patrona: »tele« v Gorenjih Pirničah in »konj« na Verju. Kako da so dobili Pirničanje teleta za vaškega patrona, je povedal tukajšnji vaščan »Bengar« tako - le: »V smleškem gradu, ko je tam gospodovala deželna gosposka, so bili obsodili na smrt nekega velikega grešnika. Obešali pa so take grešnike tam za Brezovcem blizo ceste, ki pelje proti Tacnu in Ljubljani. To je danes ondukaj, kjer stanuje malo bolj na samoti konjederec »Šlogar«. Ko so tega ubogega grešnika obesili, je bilo že pozno v jeseni, da je zunaj zmrzovalo. Pustili so ga čez noč brez straže, ker so že vedeli, da so ga tako dobro obesili, da jim ne bo ušel. Ponoči pride mimo vislice berač. Zagleda obešenca in vidi, da je ta nesrečnež obut do kolen v trdne, skoraj še nove čevlje, berač sam pa hodi po mrazu v starih in strganih čevljih. »Kaj, ko bi ta mož dal svoje čevlje meni, ker jih sam ne bo več rabil,« si misli ubogi berač. Stopi k obešencu in mu hoče čevlje sezuti. Ker so pa bile obešenčeve noge v čevljih že zmrzle, se niso dale sezuti. Praktičen človek si zna pomagati. Berač odreže kmalu noge obešencu pri kolenih in postavi tako čevlje z zmrzlimi nogami v koš, ki ga je vedno s seboj nosil. S tem blagom odrine čez **Brezovec v Pirniče**. Ustavi se pri »Štularju«, ker je bila takrat tam krčma. Berač ostane tam čez noč, koš z novimi čevlji postavi v kot in jih pokrije z ruto. Gostje, če jih je kaj bilo, odidejo, berač in domači se spravijo spat. Berač se vleže na dolgo klop k peči. Ponoči se je pa pri Štularju dogodila vesela novica. Domača krava »Breza je storila.« Da bi tele v hlevu ne prezebalo, ker je bil hlev za takšno mlado žival bolj mrzel, kakor gorak, so dejali tele v izbo, kjer je berač spal. Da so devali v onih časih taka teleta v gorko izbo, se je večkrat po mnogih krajih dogajalo. Ko se tele po izbi precej krepko postavlja in malo ropota, se berač zbudi. Začuti ta ropot, slaba vest se mu zbudi, se prestraši in misli: Nihče drug ne bo tukaj kot obešeneec, ki je prišel po odrezani nogi in čevlje. Poišče v tem strahu komaj

vrata, plane ven na plano in beži, kolikor so ga noge nesle. Seveda pusti v kotu svoj koš, čevlje z odrezanimi nogami. Ko se zdani, pride gospodar v izbo pogledat, kako se kaj tele počuti. Zagleda v kotu koš, čevlje z odrezanimi nogami do kolen, berača pa nikjer. »Tele je berača do kolen požrlo!« zakriči in zbeži ven. To ni tele, to je sam hudič, samo toliko je od berača ostalo, kar je bilo nog v čevljih!« vpije pri sosedih. S strahom in trepetom se zbero počasi najpogumnejši Pirničarje. Prineso s seboj močne žrdi. Skozi okno so potem z močnimi žrdmi stlačili, spehali hudiča in nedolžno tele umorili. Zaradi tega »resničnega« dogodka imamo Pirničanje tele, ki ga ne damo nikomur, ker je mnogo več vredno kakor n. pr. medvodska žaba, zbiljska puščoba, smleški koštrun, svetske klobase in mošnjiska lisica, trbojski volk, hraške hruške, Iadijska ciganska palica pod Krivčevim podom skrita tli celo »šišenski« komar, katerega so same noge, skoraj kakor »suhe južine«.

Razgled po Slovenskem.

r Novi naročniki »Slovenskega Doma« plačajo le 50 vin. za vse številke do konca leta. Najboljše je, če jih pošljejo v znakah ali pa naj jih zvesti pristaši naroče po več skupaj.

Naši nedeljski shodi. V nedeljo dne 10. t. m. se začnejo to jesen naši prvi shodi po deželi. Na Igu govori deželni poslanec dr. Novak in dr. Fetteh-Frankheim. Začetek ob 8. uri zjutraj. Prostor v Gerbčevi hiši. — V Litiji govori dr. Žerjav in dr. Gaberšček. Ob pol 3. popoldne v gostilni »Lajovic-Oblak«. — V Veliki Loki pa govori Adolf Ribnikar in prof. Anton Jug. Ob 3. popoldne v prostorih g. Alojzija Šlajpaha. Nujno je potrebno, da somišljeniki agitirajo za shode povsod, da bo udeležba čimvečja.

r Kočevski razbojnik pobegnil čez mejo. Znano je, da je obsodilo okrožno sodišče v Novem mestu Weinschrotta, Dürfelda in Janežiča, ker so po razbojniško razbili slovensko trgovino v Kočevju, na več mesecev teške ječe. Mesto, da bi te nevarne ljudi držali pod ključem, pa so jih izpustili proti malenkostni kavciji. Weinschrotta so n. pr. pustili na prostih nogah za 300 kron kavcije. Sedaj pa je Weinschrott, ki je imel sedeti 5 mesecev in nastopiti vojaško službo, pobegnil čez mejo, brzčas v Švico. Značilno je za naše razmere, da kočevski razbojniki niso bili in niso pod policijskim nadzorstvom, dočim je n. pr. bilo 20. septembra v Kranju 30 nedolžnih ljudij pod policijskim nadzorstvom!

r Dr. Kukovčev predlog za delitev deželnega šolskega sveta. V štajerskem

deželnem zboru je stavil dr. Kukovec zelo važen predlog, po katerem naj bi se štajerski deželni šolski svet delil v slovenskega in nemškega. V celi štajerski deželi je nad tretjino Slovencev, ki danes niti na šolskem polju nimajo pravice, ki bi odgovarjala njihovem številu in njihovi davčni moči. Z dr. Kukovčevem predlogom pa bi se našla pot za mirno in nepristransko delovanje za šolske stvari.

r V Celju rastejo slovenske hiše. V Celju imamo izmed vseh 300 hiš dobro tretjino Slovenci. Število slovenskih hiš pa vidoma raste. Te dni sta zopet kupila Slovenca Rebek in Jošt vsak po eno nemško hišo.

r Rodoljubje mariborskih Slovencev. V Mariboru so se oglasili železničarji za pet pokroviteljin Cir.-Metodov. obrambnega sklada, poštni uradniki pa za tri, kar znaša 1000 ozir. 600 K. Te darove pomnožujejo še trgovci, obrtniki in drugi narodni krogi.

r Občinske volitve v Mariboru. Za bližajoče se občinske volitve se Nemei hudo boje, da bi ne zgubili 3. razreda. Slovenci bodo pomagali socialistom, ki bodo združeni skoraj gotovo prodrli.

r Za slovenske šole na Koroškem. Koroški učitelj pozivlja slovenske starše na Koroškem, da naj se primejo dveh šolskih odlokov, po katerih se da dvigniti slovenščina tudi v koroških šolah. Imamo namreč za pouk v slovenščini v koroških šolah dva važna odloka. Prvi pravi, da se morajo otroci onih staršev, ki **zahtevajo**, da dobivajo otroci 3 ure na teden pouk v materinščini, vpisati in poučevati, četudi sta vpisana za te ure samo dva otroka na vsej šoli. Drugi odlok pa pravi, da so vsi otroci dotične šole zavezani šolske slovenske ure obiskovati in le tisti so oproščeni, katerih starši za to oproščenje prosijo. — Torej zahtevati, zahtevati in zopet zahtevati. Sama od sebe nam ne bo dala vlada ničesar!

r Pismo iz Amerike. Gospod urednik »Slovenskega doma«! Naznanjam Vam, da sem bral Vaš list in mi jako dopade. Zatorej Vas prosim, da mi ga pošljete. Jaz sem naročnik štirih ameriških slovenskih listov, pa mi nobeden tako ne dopada kakor Vaš »Slovenski Dom«. Obenem pošiljam naročnino. Vsakega Slovenca bom opozarjal na »Slovenski Dom«. Želim Vam veliko naročnikov.

Dolenjski novičar.

d Veliko besedo pri deželnem odboru ima Janez Povše, mlajši, iz Mokronoga. Star je 41 let, a ker mu oče ne zaupa, še vedno ni samostojen gospodar. Tudi punce mu ne zaupajo; kajti še vedno je nedolžen ženin. Še manj kredita pa ima pri domačinih. Ničle noben človek, ki kaj na se da, ne ceni nič. Edinole deželni od-

bornik dr. Lampe visoko ceni Janeza Povšeta. Kakor imajo ministri svetovalce, tako ima tudi on našega Janeza. Zadnji čas hodi celo bike in krave kupovat tje gori na Zgor. Štajersko. Pravijo, da se je zadnjič med bike zamešal in le težko so ga ločili in kmalu bi v Mokronog dobili nazaj pravega bika, mesto Janeza Povšeta. Zadnji čas je naš Janez skoraj vsak teden klican k deželnemu odboru. Tamkaj študirajo električne naprave. Naš Janez pa je bil že v Ameriki elektrotehnik in bo gotovo pomagal postavljati dr. Lampetu telegrafске kole.

d Odbor »Dolenjske podružnice Prosvete« se je konstituiral sledeče: načelnik t. tehnik Legat Ivan; tajnik iur. Mr. Ramor Franc; blagajnik iur. Kobé Viktor in knjižničar iur. Arselin Avgust.

d Telovadno društvo »Sokol« Sv. Križ-Kostanjevica, s sedežem v Kostanjevici se je ustanovil v nedeljo 3. t. m. Pripravljalni odbor »Sokola« v Kostanjevici in odsek krškega »Sokola« v Sv. Križu sta se dogovorila glede ustanovitve skupnega društva po zgledu »Sokola« Šmartno-Litija. Takoj na ustanovnem občnem zboru je štelo društvo 104 (enstoštiri) redne in podporne člane, kar je za razmere v Kostanjevici in Sv. Križu ogromno število. V odbor so bili izvoljeni: br. Ivan Malnarič, starosta; br. Albin Češark, podstarosta; br. Ivan Miklavčič, načelnik; br. Franjo Rabuse, I. načelnika namestnik; br. Slavko Colarič, II. načelnika namestnik; br. Lavoslav Bučar, br. Alojzij Cvelbar, br. Franc Kladošek, br. Josip Stritar, br. Josip Kodrič in br. Janko Jarkovič, odborniki; br. Fr. Stritar, br. Iv. Kerin in Jak. Žargi, namestniki; brat Janko Golob, br. Ivan Gerlovič, računski preglednik. Delegatom za občni zbor »S. S. Z.« pa bratje: Malnarič, dr. Češark, Miklavčič, Bučar, Stritar, Colarič in Rabuse. — Ta ustanovni občni zbor so počasitli s svojim obiskom vrli bratje Sokoli iz Novega mesta pod vodstvom staroste br. dr. Sehgule, kateri je po zaključenem zborovanju v navdušenih in jedernatih besedah vlil sokolskega ognja vsem navzočim. Vkljub velikim zaprekam in intrigam nasprotnikov Sokolstva, se je tako oživotvoril »Sokol« v Kostanjevici in bodočnost bode pokazala, kaj zmore sokolska misel tudi ob bregovih zelene Krke! Na zdar!

d Prestavljen je iz Črnomlja na Moravsko sanitetni koncipist gosp. dr. Vojta Kovařik.

d Iz Starega trga pri Črnomlju. Z ozirom na ta dopis, objavljen v št. 10 našega lista, zahteva Mihael Bižal, e. kr. poštar v Starem trgu naslednji popravek: 1. Ni res, da kakor berač hodim od hiše do hiše v svrhu agitacije, res pa je, da radi kontrole pismonoše večkrat osebno dostavim kako pošiljko. 2. Ni res, da bi bil poštni urad 31. avgusta t. l. zaprt od 11.

dopoldne do 5. popoldne in to v svrhu osebne zabave, res pa je, da od 11. ure dopoldne do 3. popoldne sploh uradne ure niso.

d Prvi čudež v dolenskem Lurdu. V nedeljo se je peljalo več ljudi v Lurd zjajala prodajat in tamošnji mošnjček polnit. Med drugimi je bil tam tudi neki Košak p. d. Šlosar iz Kronovega, poznat gostilničar po res dobri kapljici. Temu Košaku se je splašil konj, da je padel s tako silo, da si je pretresel možgane in se tudi sicer tako težko poškodoval, da bo težko ostal pri življenju. — Uspeh obiskov v Lurdu: Ozdravil nihče, težko poškodoval ali ubil se eden. Ljudje, bodite pametni, pa zapravite denar raje doma!

d Lepo hvaležnot je izkazal v Karmelu Janez Zelenc. Bil je tam premogar, pa je bil začetkom meseca odpuščen. Potikal se je po Strasberku brez denarja okoli in njegovi tovariši so zanj plačevali po gostilnah. Ker mu pa po njegovih mislih niso dosti pačali, se je zaletel brez vsakega povoda v Jakoba Simončiča, ga vbodel z nožem skozi obe lici, na vratu smrtnonevarno in ga urezal na bradi, potem pa pobegnil.

d Varnostne odredbe v Kočevju. Začetkom pretečenega tedna so nehali v Kočevju patrolirati orožniki, češ, da je tudi brez njih zadosti varno za Slovence. — Schwarz si pa v Ljubljani še vedno privoščil za prazen strah nekaj orožnikov.

d Naglost kočevske požarne brambe. Ta teden smo imeli v Kočevju veliko nesrečo, a tudi nič manjšo zabavo. Ob pol 6. zjutraj izbruhne v hlevu Hacingerjeve gostilne ogenj. Prvi, ki je zapazil ogenj, je bil postiljon, ki je prišedši od vlaka, trobil po mestu ogenj. Ob šestih se je počasi vendarle skobacal cerkvenik v zvonik in bil plat zvona. Na prostor nesreče pa je prišla požarna bramba ob pol 7. Z velikim trudom so odprli hidrante do $\frac{3}{4}$. Z zdajci opazijo, da so cevi — luknjaste. Smejalo se je celo Kočevje tako urnim gasilcem, ki niti podstrešja niso rešili. Največji špas pa je bil, da so se kregali, mesto da bi gasili, in da ni veliko manjkalo, pa bi se pri požaru še stepili.

d Ciganska nadlega. Pri ženski bolnici v Novem mestu je delalo nekaj jetnikov, med drugimi tudi cigan Martin Brajdič. Zraven je prišel Janez Brajdič, ki je hotel po vsej sili z Martinom Brajdičem govoriti in mu dati tobaka. Ker mu službujoči paznik tega ni dovolil, se je začel hudovati in zmerjati paznika, češ, da je sakramenska duša in da se ga nič ne boji, ker ni več pod njegovo komando. Tudi je pazniku rekel, da se človek ciganu ne sme zameriti. Nazadnje mu je še zagrozil, da ga bo, kadar ga dobi na sprehodu, tako pretepel, da bo kar »erknil«. — Če si upajo cigani v mestu nasproti oboroženemu pazniku tako nastopati, kaj šele ponočno, če dobe na kmetih same ženske doma!

d **Očeta in oblast je varal** Janez Ovniček iz Vel. Oreška. Njegova šele 16 let stara sorodnica, Neža Rozman, bi bila rada šla k bratu v Ameriko. Ker ji pa oče tega ni dovolil, jo je vzel Ovniček s seboj. Pri županstvu in drugih oblastvih jo je izdal za svojo hčer, zaprosil potni list za njo ter ga tudi dobil. Neža Rozman je menda že v Ameriki. Ne vemo, kaj poreče prevarjeni oče in oblast.

d **Ponesrečil se je skladišni mojster** Šifrer v Novem mestu. Padla so nanj vrata vagona in mu zlomila na desni strani eno rebro.

d **Roko si je zlomil sodni sluga** Lobe v Novem mestu. V temi se je izpodtaknil in padel tako nesrečno, da se mu je zlomila leva roka v zapestju.

d **Nezrelo sadje na trgu.** Dostikrat prineso nezrelo sadje na trg. Naj bi občina posvetila takim ljudem malo več pozornosti. Nezrelo sadje naj bi se polilo s petrolejem, dotičnik naj bi se ovadil. Tudi mlekarice, njihove mere in kakovost mleka bi bilo treba vsaj včasih nadzorovati.

d **Tatvina v ženski bolnici v Novem mestu.** Nenadoma je izginil v ženski bolnici zaposleni hlapec Martin Gorenec. Ravno takrat pa je tudi izginilo Gorenječevemu souslužbencu Albertu Kaščeku okoli 79 K.

d **Ogenj v Cerovem logu.** Gospodarsko poslopje Martina Perhnetaja je že gorelo, ker so pa Perhnetovi otroci ogenj takoj zapazili, so ga pravočasno pogasili. Škoda znaša le nekaj kronic. — Na lieu mesta so našli par zažganih užigalic in s petrolejem polito cunjjo. Sumi se, da je bil poddejan.

d **Polšja lov v Gorjancih** se bo letos prav dobro izplačala.

d **Prav veliko vina** bo letos na Dolenjskem. Ker bo vsled ugodnega vremena tudi vino prav dobro, pričakujemo veliko kupev.

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidja.

Slovo učenca od svojega učitelja. (Govor učenca voditelju gosp. Žirovniku.)

Blagorodni gospod vodja! Približal se je čas slovesa, ko nas zapuščate, odhajajoč v svoje novo službovanje. Brezmejna ljubezen, ki nas že 20. leto tako lepo veže, nam veleva, da Vam pri tej priliki izrazimo svojo hvaležnost in spoštovanje. Če se ozremo v preteklost, smemo reči, da ste za časa svojega bivanja v Št. Vidju doživeli v krogu svojih prijateljev veliko veselih dni, a Vaši nasprotniki so Vam pa prilivali strupa v čašo življenja ter zadali Vašemu blago čutečemu sreču mnogo bridkih ran. S svojimi strupenimi puščicami, katere so metali na Vas, bi bili pri navadnem človeku dosegli, da bi mu srce popolnoma izkrvavelo. A ker je pa Vas že

narava obdarila z železnimi, da, jeklenimi žilci in z izjemno krepkim duhom, Vam duševno niso mogli škodovati, pač pa so Vam povzročili osivenje las. Pred 19 leti ste prišli k nam kot mož v najlepši moški dobi — z bogatimi duševnimi zakladi — s čilim duhom in s krepko — neupogljivo voljo. Komaj ste se površno seznanili s Št. Vidom in njegovimi običaji, ste si takoj sestavili v duhu program dela za prepod Št. Vida. Ta načrt ste pričeli z le Vam lastno energijo tudi takoj izvrševati. Imeli ste pri tem ogromnem delu pač mnogo, mnogo truda, zato pa tudi veliko lepih uspehov. Vsak zaveden in pošten Št. Vidčan mora priznati, da se je Št. Vid za časa Vašega bivanja med nami — pod Vašim uplivom popolnoma prerodil. To pa zato, ker ste si s svojim vzglednim življenjem in nesebičnim delom za blagor faranov prisvojili sreča mladih in starih. Pri mladini ste pričeli z vzgojo, za katero ste si kot prvi in najvažnejši pripomoček izbrali petje. S petjem ste pa združili tudi vsakovrstna prekornostna predavanja. Odrasli mladini in zlasti kmečkimi gospodarjem ste kot prijatelj kmetijstva in posebno še kot strokovnjak v sadjarstvu, vedno bili na razpolago z dobrimi sveti. Kmalu po svojem prihodu v Št. Vid ste ustanovili kmetijsko podružnico, ki je danes že v najlepšem razvoju. Hoteč že mladini vcepiti veselje do naprednega kmetijstva, ste ustanovili prostovoljno kmetijsko šolo, ktera je bila skozi več let prav dobro obiskovana, dokler niso Vaši politični nasprotniki, Vaši odkriti sovražniki jeli mladino od Vas odvracati ter jo vabiti v svojo telovadnico. Delali pa niste samo za blagostanje kmetskega prebivalstva, temveč tudi za obrtnike. Po Vašem prizadevanju se je ustanovila obrtno-nadaljevalna šola v Št. Vidju, ki je tako koristna in potrebna našim mladim obrtnikom. Kar se tiče lepega razvoja petja v Št. Vidju, pa smelo trdim, da ste bili zopet Vi preblagi gospod vodja, tista iskra, ki je zanetila ogenj veselja in ljubezni do lepih slovenskih narodnih pesmi, ki tako blažljivo vplivajo na človeška srca. Poleg poudka v petju ste pa vedno skrbeli za poudčna strokovna predavanja, ki so dosegla jako lepe uspehe. Ugodna posledica teh predavanj je — osamosvojitelj ljudstva — ki se kaže v naši organizaciji, ki se tako krepko razvija v naših gospodarskih družtvih. Kajti poleg kmetijske podružnice se že lepo razvija njena mlajša sestra »Kmečka gospodarska zadruga«, kterima sledi naša »Kmečka hranilnica in posojilnica«. Vsa ta društva bodo gotovo dobro uspevala, ker ste predpogoj obstanka Vi že zagotovili z vsestransko izobrazbo. Seveda Vas je to stalo veliko truda in draga časa, a bilo Vam je to delo sladko, ker ste globoko umevali pomen vsodbudnih besedi našega napozabnega, tudi po nedolžnem preganjanega pesnika Simona Gregorčiča — da ne le, kar veleva

mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan. Zato pa gotovo, če le komu, veljajo Vam besede pesnika, ki pravi:

Kar sil Ti dalo je nebo,
Posvetil Ti si vse mladini,
Posvetil vse si domovini.

Zaradi tega pa bodite prepričani, da Vam je in ostane domovina tudi hvaležna in da se bo ime Žirovnik s spoštovanjem izgovarjalo širom slovenske domovine. Mislil bi, da ga ni človeka v naši fari, ki bi se smel prištevati poštenjakom, da bi ne priznaval Vaših neprecenljivih zaslug. Toda žali Bog, našli so se ljudje, ki so hoteli z brutalno silo namah podreti to, kar ste Vi, blagi gospod vodja, z velikim trudom sezidali tekom let. Tem žalostneje je pa, če pomislimo, da so to ti isti ljudje, katerih dolžnost bi bila, pomagati Vam pri tem apostolskem delu za ljudski blagor.

Upravičeno se vprašamo — zakaj to sovraštvo? Saj je vendar v vseh Vaših naukih zrealila pravicoljubnost, čednost, poštenost in krepkost.

V svojem strastnem sovraštvu niso hoteli videti nešteti zaslug, ki dičijo Vaše delovanje, pač pa so prežali na vsak Vaš korak, kje bi se dobil kak pregrešek, da bi ga vsaj stokrat povečanega podali javnosti v nam že znanih časopisih. To so delali s prozornim namenom, vzeti Vam ugled, katerega ste v toliki meri uživali. Zato je pa tudi kar mrgolelo laži in obrekovanj v »Slovenca« in »Domoljubu«. Nimam namena, se spuščati v podrobnosti vseh obrekovanj, tičočih se Vaše osebe, vendar pa moram pribiti par laži, katere so tako očividne, da se takoj lahko dokažejo. Ni še dolgo, ko je šentviški dopisnik v »Domoljubu« trdil, da v Št. Vidju nikdo ne mara za Žirovnika, a ko smo pobirali podpise za Vas, smo se prepričali, da ste splošno priljubljen. Dokaz temu, kako Vas ljudstvo ljubi in spoštuje, je tudi nočojšna, naravnost ogromna udeležba. Lagal je tudi, kdor je pisal v »Domoljuba«, da se najslabši ljudje zbirajo okrog Žirovnika, in da je Žirovnik s svojim znanjem v kmetijstvu šentvidski fari več škodoval, kot koristil, ker vsi pošteni farani dobro vedo, da to ni res.

Še več kot v časopisih pa so si ti ljudje, katere vsi poznamo, dovolili, Vas obrekovati doma v raznih družbah.

Toda, ni jim bilo dovolj, krasti Vam čast in jemati ugled, začeli so Vas kruto preganjati.

To pa gotovo zato, ker jim sedaj že Vaša navzočnost vzbujala slabo vest.

Preganjali so Vas in tudi mislijo, da so Vas pregnali, nas pa razkropili. Toda v tem se bridko varajo.

Postali ste sicer žrtva razmer, a duh Vaš pa bo ostal med nami, ki nas bo na delo budil in dramil. Provozročili so Vam bridkost ločitve, toda sladka zavest, katero ponesete iz Št. Vida, pa zatopi vse bridkosti. Kajti, Vi odhajate kot mož kre-

menitega značaja, ki lahko s ponosom reče: Veliko sem delal, a moje delo je tudi blagoslovljeno. Kajti bodite prepričani, da seme, ki ste ga sejali, ni padlo na skalo, temveč na rodovitna tla, ki se lepo razvija in bo gotovo donášalo lepe sadove.

Ker smo bili ravno mi tako srečni, da smo prejeli od Vas, blagi gospod vodja, nebroj zlatih naukov za življenje, čutimo sveto dolžnost, da Vam pri današnjem slovesu izrazimo svojo udano hvalečnost. V skromno zadoščenje za ves trud, ki ste ga imeli z nami, Vam pač lepšega ne moremo dati, kot zagotovilo, da se bomo vedno ravnali po Vaših vzornih naukih.

K popotnici Vam pa želimo, da bodi trajna sreča Vaša zvesta spremljevalka, ki naj Vam nakloni tudi v drugem kraju naše domovine mnogo lepih uspehov in veselih dni. Narava naj Vas ohrani zdravega in čilega na duhu in telesu ter naj Vas kmalu pripelje zopet med nas.

g Kamniški Močnik žrtev tuhinjskega legarja. Poroča se nam, da je mladi lekarnar Močnik v Kamniku postal žrtev svojega poklica. Nalezal se je namreč legarja od strank, ki so prihajale v njegovo lekarno iz tuhinjske doline, kjer je bilo, kakor se nam poroča, že 30 slučajev legarja, ne da bi se infekcijsko bolezen uradno razglasilo in ne da bi se lekarnarja v Kamniku o tem obvestilo. Zahtevamo, da se uradno dožene, koliko je na govorici, da okrajni zdravnik ni vršil svoje dolžnosti. V tako važnih zdravstvenih stvareh ne poznamo ozirov!

g Vodna sila na Savi. Nadinžener Žužek je dobil koncesijo za izvršitev svojih načrtov glede dobave vodne sile na Savi v Medvodah, ozir. v Taenu pod Šmarno goro.

g Tatinska družba med šolskimi otroci. Na Bledu so zasledili med šolskimi otroci celo tatinsko družbo. Med mladimi, nadebudnimi tatiči so prav obilo zastopani sinovi blejskih klerikalcev, a tudi drugih, ki so se pridno učili od kateheta — veronauka.

g V škofjeloški okolici se je pridelalo letos zopet primeroma dosti sadja, tako, da smo z letino popolnoma zadovoljni. Precej sadja, osobito hrušk, se je porabilo doma za mošt, dočim se je že mnogo jabolok odprodalo in upamo, da se jih bo še na Wirtemberško in razne druge kraje za napravo mošta. Plačujejo se otrešena jabolka po 5 K, obrana pa po 10—12 K za 100 kg. — Goji se pa pri nas, žal še preveč, takoimenovanih sladkih jabolok, katera ne le, da se po nizki ceni prodajajo, ampak jih tudi skoraj nihče ne mara, ker nimajo take vrednosti za mošt kakor kisle. Zatoraj bi ne mogli zadosti priporočati našim posestnikom, da naj sadijo zanaprej le take zlahtne vrste, ki dajo več in mnogo lepšega sadja. Isto se tudi vedno lahko in dražje proda.

Notranjski novičar.

n V Planini na Notranjskem vendar ni imenovana za učiteljico nemčurka Adela Christof. Toda komaj se nam je posrečilo odvrniti to nevarnost od naših otrok, že nam grozi v drugi obliki. Dotična ostane namreč v Planini in hoče zasebno premožnejše otroke poučevati v blaženi nemščini, seveda pa tudi slovenske otroke vzgajati v nam sovražnem duhu. Čas bi bil, da se takemu početju izpodbije tla, slovenski otrok mora imeti slovensko vzgojo.

n Iz šolske službe. Učiteljica Josipina Vončina pride iz Drage v Stari trg, učiteljica Julija Mayer pa iz Starega trga v Bukovje.

n Klerikalci se strahovito razburjajo, če se govori o čokoladi. Iz malega dogodljaja v Logatecu napravijo celega slona. So pač čuki, ne pomaga nobeno mazilo.

n Vodovod za Cerknico in Unec. Glede državnega prispevka za ta vodovod, ki naj bi ga deželni zbor še v tekočem zasedanju zakonito zagotovil, smo izvedeli žalostno novico, da država za ta vodovod ne bo dala nobenega prispevka.

n »Sokol« v Cerknici ima svoj ustanovni občni zbor v nedeljo, dne 10. t. m. ob 4. popoldne v hotelu »Žumer«. Vabijo se vse prijatelji bodočega društva k obilni udeležbi.

n Pri vožnji g. Štanca ter bále njegove neveste so sodelujoči fantje prav narodu v čast imeli v mislih družbo sv. Cirila in Metoda. Tako se je nabralo prostovoljnega denarja 3 K in licitacija jabolka 3 krone. Tudi cigarete in papir se je kadilo družbi v korist. V takih prilikah posnemanja vredno!

n Na 26. septembra, precej v noč, to se razume, so se naši kanonirji spuntali zoper svojega načelnika. Predbacivali so mu razne pregrehe. Ker imajo naši Orli precej uglašene mišice, bi prišlo občudovanja vredno ter izobraževalno — do spopada. Kdor je poslušal to divjo govorico, bi ne sodil kdo da so. Pa trg jih pozna!

Po svetu.

n Verska blaznost. Te dni se je nutil na ljubljanskem kolodvoru mučen prizor. Z dolenskim vlakom sta pripeljala dva moža kakih 38 let staro blazno žensko. Ko reva zagleda nekega frančiškana, začne nečloveško vpiti. Nato začne na ves glas moliti in ko sta jo moža dovedla do voza, pade na kolena ter kliče Marijo in Boga na pomoč. Z velikim trudom sta je spravila na voz. A komaj sede, razprostre obe roke kakor duhovnik na prižnici in prične moliti vero v nemškem jeziku. Oči je obrnila, kakor bi bila zamaknjena v nebesa, od daleč je bilo slišati, kakor bi res duhovnik posebno svečano molil. Zbralo se

je polno ljudi okrog nje, nekaterim so prišle kar solze v oči, tako se jim je reva smilila. Peljali so jo v bolnišnico.

p Nekaj števil o begu v Ameriko. Tekom julija se je odpeljalo iz Trsta 1607 oseb. Večina jih je šla v Severno Ameriko (1176 oseb), manjši del (krog 431) pa se je napotil v žitorodne kraje ob reki La Plata v južni Ameriki. Odpeljalo se je letos do meseca avgusta iz Trsta 12.886 izseljencev, t. j. za 8005 oseb več kakor lani ob istem času. Od teh jih je šlo v Severno Ameriko 10.035, manjši del (krog 2851) pa v Južno Ameriko. — Iz cele Avstro-Ogrske države se je izselilo v Severno Ameriko od 1. januarja do 1. avgusta 1909 141.393 državljanov, t. j. za 637 oseb več kakor lani v istem času. Največ izseljencev je šlo iz naše države v Zedinjene države 1. 1907, tako da smo zaostali samo za italijanskim izseljevanjem, kakor to kažejo sledeče številke za l. 1907: 271.955 iz Avstro-Ogrske, 294.061 iz Italije in 92.936 iz Nemčije. Leta 1906 se je izselilo v Ameriko 511.935 Italijanov in 308.002 avstro-ogrskih podanikov (iz Avstrije relativno in absolutno manj kakor iz Ogrske, namreč 136.534 : 171.478). Med tem pa se je v Italiji zadnji čas to silno izseljevanje ustavilo, kar je pripisovati gospodarskemu probujanju Italije. Tako se je izselilo iz Italije med l. 1891.—1900: povprečno 5 oseb od 1000 prebivalcev v Ameriko, iz Avstro-Ogrske isti čas 1 in pol milijona, zadnja leta pa si stojimo z Italijo glede izseljevanja prilično enako. — Vsega skupaj se je izselilo v zadnjih 90 letih iz Evrope v Ameriko najmanj 25 milijonov ljudi. Povprečno pride zadnja leta 1 milijon tujih glav samo v Zedinjene države. — Splošno opazujemo povsod: kjer se dviga gospodarsko blagostanje, kjer osobito procvita kmetijsko združništvo, tam pada leto za letom število izseljencev.

p Čuden mrliški ogleda. V štajerskem Doliču so že pred počitnicami zaprli šolo radi kužne bolezni škrlatic. Mrliški ogleda pa si dovoljuje ogledovanje, ki nasprotuje zdravstvenim predpisom, pa tudi človeškemu sočutju. On si pusti namreč za škrlatico umrle k cerkvi prinesiti in tam rakev odpreti, da si ogleda mrliča.

p Nad dva milijona sardel so zadnje dni vjeli ribiči v tržaškem in puljskem zalivu. Mreže so se trgale od teže. Blago je šlo v tovarne za ribje kozerve.

p Barčica po morju plava... V Dubrovniku je pobegnil domobranec z deklico v malem čolnu in z dvema vesloma. Bil je civilno oblečen, deklica pa je imela seboj 140 kron za prodani šivalni stroj. V čoln sta vzela seboj nekoliko živeža. Sumi se, da sta ušla v Italijo. Za njima ni nobenega sledu.

p Nemška podjetnost. Pred nekaj meseci je sprožil nemški pesnik Rozeger misel, da naj zberejo Nemci letos dva mili-

jona kron za društvo »šulferajn«, ki nima drugega namena, kakor da ponemčuje slovenske in češke šolske otroke. Pred par dnevi so objavili nemški listi vest, da je prvi milijon te ogromne svote že nabran. Če so Nemci tako radodarni, kadar gre za to, da krađe slovenskim starišem njihove otroke, koliko bolj se moramo potruditi mi Slovenci, da zberemo kolikor mogoče za našo »Družbo sv. Cirila in Metod«, ki brani našo dečo pred potujčenjem.

O zrakoplovih in letalnih strojih.

Od kar živi na zemlji človeški rod, je napolnjena njegova duša z neutešnim hrepenenjem po vedno višjem in višjem. — Vztrajnost in sestaven trud sta omogočila narsikateri napredek: v gorah je izdolbel človek velikanske rove, razburkano morje ni moglo trajno ustavljati poti njegovim ladjam. Delo 100.000 rok je nadomestil z velikanskimi stroji, v par urah prehitimo v vlakcu cele pokrajine.

A vse doseženo mu ne zadošča. Ne-neodaljiva sila ga žene, da si osvoji tudi zadnje panogo svojega kraljestva sveta: zračni prostor.

V bajkah in povedkih se je ohranilo hrepenenje naših pradedov, da vsplavajo prosti vseh zemeljskih spon kot božanstvena bitja v sinje višave. Dolgo časa človek ni mogel najti onih sil, da poleti za ptiči ko ptič. In izprevidel je, da si ne more ustvariti protiuteži proti sili, ki ga pritiska k zemlji.

Koncem 18. stoletja pa so započeli poskusi z zrakoplovi.

Ob najrazličnejših prilikah moremo opazovati dejstvo, da se dim in različni plini dvigajo v zrak. Naj le popušimo smodko, naj zažgemo kres ali pogledamo dimnik. Tudi naši predniki so vedeli za to dejstvo, a razlagati si ga niso mogli.

Mi pa vemo, da je zrak plin, ki napolnjuje prostor nad zemljo do gotove meje; in čim višje bi se vzdignili iznad zemeljske površine, tem redkejšega bi našli. In kakor plavajo na vodi stvari, ki so lažje kot voda, n. pr. olje, les, in pridejo na površje, ako jih nalašč denemo na dno, ravnotako silijo tudi v zraku dim in drugi plini kvišku, ki so lažji kot obdajajoča jih zračna plast.

Leta 1782. je Francoz Mongolfjé prvi vzela vrečo in razgrel zrak v nji, nakar se je vreča za par metrov dvignila. To je bil začetek nadaljnjih poskusov. Malo pozneje so že spuščali na različnih krajih zrakoplove, ki so imeli podobo velike obrneje hruške ali limone. Leta 1783. se je vzdignil prvič z zrakoplovom človek in ves svet je slavil njegov pogum.

Vedno večje zrakoplove so začeli delati, ki naj bi prenašali tudi po več ljudi.

Poskusi s samim razgretim zrakom niso zadovoljili; mesto njega so počeli rabiti plin-vodik, ki je 15krat lažji kot zrak in sicer z izvrstnim vspehom. Pod kroglo napolnjeno s plinom, so pritrdili velik koš ali pa barčico, namenjeno za zrakoplove. Seboj so jemali množine peska, ki so ga izmetavali, ako so se hoteli dvigniti višje, izpuščavali so pa plin, ako so hoteli priti k tlam.

Z vsako vožnjo skoraj je bil združen napredek; vedno večje daljave so premerili, vedno višje višine so dosegli. Ene-ga pa niso mogli doseči, Videl je človek, kako prosto se giblje ptič v zraku, kako določi svojemu poletu poljubno smer; zrakoplov pa se je sicer s hitrostjo dvignil v zrak, potem pa je zapadel vetrovom in slučaj je odločeval o usodi potnikov. Pogosto jih je gnal v morje ali pa neobljudene kraje. V francoski vojni začetkom 19. stoletja so vporabljali zrakoplove, ki so bili pritrjeni k tlam. Že iz daljave so iz njih opazili sovražnika.

Iznajdba vodljivega zrakoplova je bila prihranjena najnovejšemu času.

Leta 1885. so že poskušali dati zrakoplovu gotovo smer s tem, da so pritrdili ob njega velika jadra. S tem so sicer zamogli smer spremeniti za $\frac{1}{4}$ obrata, niso pa mogli pluti proti vetru. Zrakoplovu so tudi dali neprodoren plašč, zavarovan proti ognju in vremenskim vplivom.

V najnovejšem času imam tri vrste zrakoplovov.

Prva je zgoraj označena. Dandanašnji zrakoplov te vrste se razlikuje od onih prejšnjih časov, da imajo zračni vijak kot ladje. Motor ga obrne 800- in še večkrat v minuti in vsled njega se giblje zrakoplov v zaželjeni smeri. Druga vrsta ima obliko smodke. Ogrodje je iz lahke kovine (aluminija) ter preoblečeno s platnom, nalašč v ta namen pripravljenim.

Cela njegova notranjost obsega en sam velik prostor, ki je napolnjen z vodikom. V ostalem je podoben prvi vrsti in ima enega ali več gonilnih strojev.

Tretja vrsta se razlikuje od prejšnje v tem, da je notranjost deljena v več oddelkov, ki so vsak zase napolnjeni z vodikom. V ostalem je drugi vrsti podoben. Njegova prednost obstoja v tem, da pri mali poškodbi na zrakoplovu ne izgubi koj cele svoje vsebine. Ta vrsta je iznajdba znanega grofa Cepelina, katerega sedaj slave po celi Nemčiji kot narodnega junaka. S svojim zrakoplovom sicer nima mnogo sreče. Vsak hip se mu pokvari kak stroj, ali pa zadene v kakšno drevo ali hišo in treba je zrakoplov zopet popravljati. Ima pa tudi dolžino 150 metrov in nosi dosedaj največje tovore.

Vsi dosedaj opisani zrakoplovi temelje na tem, da je plin, ki hoče kvišku, močnejši nego je teža zrakoplova in tovorov. 15krat kot zrak lažji plin-vodik sili namreč kvišku. Morejo pa tudi leteti živali, čeprav so gotovo težje kot zrak.

Davno je že zavidal človek ptice selivke, ki si izberejo v lahkem zletu lepših krajev, ko nastopi pri nas mraz. In dolgo je delal brezuspešne poskuse, da jim postane enak. V grški zgodovini se pripoveduje o Ikaru, da si je z voskom pritrdil peroti na hrbtu in da je letel vedno višje. Prišel pa je solncu preblizo in padel je v morje, ker se je vosek raztopil in ga peroti niso več držale.

Prvi se omenja l. 1617. neki Benečan Verancio, da se je spustil z visokega stolpa s pomočjo nalašč za to prirejenega dežnika in srečno prispel k tlam. Poskusov, da lete ko ptiči, ni odslej manjkalo; toda šele v najnovejšem času, ki znači na vseh poljih velik napredek, ko so začeli ljudje natančno opazovati ptičji let, so prišli svojemu cilju bližje.

Pozornemu opazovalcu ni težko najti razlike med letom različnih ptičev. Primerjajmo letanje domačega petelina z onim lastovke ali orla, in vidimo veliko razliko. Kako šumenje povzroča frfotanje petelinovo, in vendar kako malo vspeha. On se ne more visoko dvigniti ali vsaj delj časa obdržati v zraku. — Nasprotno pa premika lastovka jako malo svoje perutnice; s tem, da jih vedno enakostavno obrne malo navzgor ali nazdol ali navstran, že doseže, da se hipoma preokrene.

Ako so pa hoteli leteti, so morali raziskovalci obračati svojo pozornost še na druge strani.

Ptiči zato lahko lete, ker je njihova teža v pravem razmerju z obsežnostjo njihovih peroti. Ako bi se hotel človek s težo 75 kg vzdržati v zraku, bi potreboval peroti v razsežnosti 12 kvadratnih metrov. Da bi pa potem tudi mogel pregibati svoje peroti sam, bi potreboval morda 50krat toliko moči v rokah, kot je ima.

Kmalu je človek izprevidel, da ne more sam pregibati peroti in napravil si je zato stroj. A vendar s to vrsto letalnega stroja ni imel posebnih uspehov, kakor si že vsled svojega vzgleda — petelina — ni mogel veliko pričakovati.

In prišel je na misel, da napravi nepremične peruti, kot je tudi pri lastovki videl, da jih dolgo ne premakne. Toda tudi ta letalni stroj ni bil popolen. Z njim se je mogel spustiti z zaletom iz višine in polagoma priplavati v dolino, ni pa mogel iz doline kvišku. Ta letalni stroj ima danes le pomen, da se človek z njim privadi držati ravnotežje v zraku, ki je pri letanju jako važno. Obstojal je iz dveh sporednih peroti, eno nad drugo je imel, zadaj v sredi pa je imel še eno.

Ker se ta letalni stroj ni mogel sam obdržati v zraku, so napravili na njem še premične peroti. Tudi lastovka nima peroti vedno nepremičnih, temveč jih po daljšem času zopet parkrat zamahne. Toda ta način letanja še ni dovedel do onih velikanskih uspehov, katerih svedoki smo sedaj.

Letalni stroj, ki je postal tekmeec ptičev, ima podobo letalnega stroja z nepremičnimi perutnicami. Motor pa goni spredaj zračni vijak kakor pri zrakoplovu. Posebne naprave skrbijo za to, da se moremo poljubno obrniti, kreniti navzgor ali navzdol.

To je oni letalni stroj, ki si osvaja dandanes zračni prostor. Pred nedavnim je s takim letalnim strojem preletel Francoz Blerjé morje med Angleško in Francijo, pred kratkim je dosegel z njim Amerikance Vrajt višino 300 metrov. Hitrost tega letalnega stroja presega ono brzovlakov in skoro se že čutimo neomejene gospode v zraku. Ake bo mogoče letalne stroje opremiti s takimi stroji, da bodo nosili tudi po več kot 2—3 ljudi, kot so dosedaj, so gotovo usposobljeni, da korenito predrugačijo vse naše življenjske razmere.

Vodljivi zrakoplovi in letalni stroji so dandanes še draga šala. Dokler ne postanejo ceneji, ni upati, da si osvoje širših krogov. Letalni stroj stane okrog 10.000 kron, kar je precej manj kot avtomobil. Vodljiv zrakoplov stane do 500.000 K.

Teško je reči, kateri izmed obeh ima več bodočnosti. Države so v zadnjem času nakupile za armado več letalnih strojev in zrakoplovov, ker vidijo v njih sredstva za bodoče uspešno bojevanje.

Mi pa se veselimo le mirnega napredka. V borbi za duševno prvenstvo si bodo ojeklenili narodi svoje mišice in krepka dosledna volja jih bo peljala do velikih uspehov.

Vneti za napredek, tudi Slovenci nečemo zaostati za drugimi in že čujemo o letalnem stroju, ki ga poskušajo v Ljubljani.

G. Z.

Čas in način letošnje trgatve.

Velik razloček tako v kakovosti kakor v količini med letošnjim in lanskim vinskim pridelkom dá mnogo misliti o času in načinu letošnje trgatve.

Kmalu bomo v sredi oktobra, ali pravega razpoloženja za trgatve le še ni. — V splošnem moremo reči, da je letošnje grozdje zaostalo v zorenju za kake tri do štiri tedne. Največ so temu krive neugodne vremenske razmere v času cvetja, vsled česar se grozdje ni moglo enakomerno razviti, kaj še dozoreti. To zaostalost v rasti in zorenju pa mora umen in praktičen vinogradnik uvaževati največ takrat, ko mu je določiti čas trgatve.

V zadnjih 14 dneh pa je hitrejša zorenje zadrževalo še nepretrgano in močno deževje, osobito po Dolenjskem. To je dalo povod tudi precejšnjemu gnitju posebno belih vrst. V takem položaju je pač težko zadeti pravo, ko na eni strani preti velika izguba po gnilobi, nasprotno pa zopet od nedozorelega grozdja ni pričakovati ta-

kega blaga, ki bi bilo vsaj primeroma sposobno za sedanji vinski trg.

V takem slučaju naj nam bo mero-dajno dvoje: nadaljno vreme in trtna vrsta.

Kakor vse kaže, se nam obeta za prvo prihodnost ugodnejše vreme. Noči so seveda že precej hladne, celo mrzle, vendar v toplih dnevnih urah grozdje lahko še veliko pridobi na sladkorju in nasprotno izgubi na kislini.

Ker je v splošnem črno grozdje, izvzemši burgundca in portugalke, komaj dobilo pravo barvo, kar velja posebno o žametasti črnini, pridejo zasedaj pri trgatvi vpoštev samo bele vrste. — Najprvo bomo potrgali vse ono, ki je precej nagnito in je v nevarnosti, da popolnoma segnije. Iz tega napravimo seveda takozvano domačo pijačo. Z drugim zdravim grozdem pa bomo počakali še nekaj lepih in gorkih dni, morebiti celo en teden, ako bode vreme za to. Potem pa lahko pričnemo s splošno trgatvijo belih vrst.

Ako je le mogoče, naj se ta vrši ob lepem vremenu in najtoplejših dopoldanskih in popoldanskih urah. Pri tem pa je najskrbnejše odbirati gnilo ali nagnito od zdravega grozdja. To je povdarjati v prvi vrsti. Posoda, ki jo rabimo pri trgatvi, naj bo snažna. Osobito pa naj bo snažno orodje in posoda v mastilnem in stiskalnem prostoru ali takozvani prešnici. — Belo grozdje je po zmaščenju kmalu izprešati in mošt po takozvanem francoskem načinu spraviti precej v sode, da mošt tam sam brez tropin povre. Čim hitrejša se beli mošt loči od tropin in pecljev, tem stanovitnejše bo vino. — Glede kipeanja samega je omenjati, da se naj to hitro in burno izvrši. V ta namen je posebno letos priporočljiva raba takozvanih samočistih vinskih drož, ki se naroče pri kmetijsko-kemičnem preskuševališču za Kranjsko v Ljubljani. Cevka samočistih drož stane z navodilom 25 vin. 10 cevka stane s pošnino 3 K 50 vin. Denar je vnaprej poslati. Ena cevka zadostuje za kipeanje 5 do 10 hektolitrov mošta in se mora en teden pred trgatvijo naročiti. Ravnati je natanko po navodilu, ki je priloženo.

Glede grozdnega sladkorja naj omenim, da ga bo v letošnjem moštu od 13 kvečjemu do 16 težnih odstotkov, t. j. v 100 kilogramih mošta skoraj 13 do 16 kilogramov grozdnega sladkorja. —uč—

Gospodarstvo.

Na kaj je paziti pri kmetijskih strojih?

1. Ne pozabi očistiti vsakega stroja takoj po delu. Takoj očistiti vse blato (šmir), katero se naredi na onih mestih, kjer se maže z oljem in se posamezni deli med seboj drgnejo. Istotako obreši prah, ako zmoči kak stroj dež, ga dobro

obriši, da se ne dela rja. Snaženje strojev je posebno važno. Kdor to opušča, škoduje sam sebi najbolj, kajti vsa ta nesnaga pripomore, da se stroj prej pokvari, ker le čistota pripomore, da se ohrani vedno trden.

2. Preglej vedno natančno, če so vsi posamezni deli popolnoma trdni in brez hibe. Ako kaj opaziš, takoj pokvarjeni del nadomesti z novim. Posebno ne pozabi tega jeseni in spomladi pred rabo.

3. Prav storiš, da rezervne (nadomestne) dele tako naročaš, da jih imaš vedno pri roki pripravljene. Sicer izgubiš mnogo na času in delu, ako takrat v hitrosti, mogoče celo brzojavno naročaš, ko stroj ne deluje več.

4. Stroje, ki so v porabi samo v poletnem času, shrani čez zimo dobro pod streho. Skrbno shranjeni stroji trpe na desetletja, slabo shranjeni se pokvarijo v najkrajšem času.

5. Rjo odstrani takoj, kakor hitro se kje prikaže. Dobro storiš, da one dele, koji niso barvani, namažeš z oljem ali kako drugo maščobo. Barvane dele, ko se ta okruši, pobarvaj znova.

6. Za mazenje strojev, istotako n. pr. gonilo (kurivo itd.), rabi vedno najboljši material. Ne glej pri olju na par vinarjev pri ceni. Ceno mazilo, slabo mazilo.

7. Glej, da so tečaji (lagerji) vedno čisti in dobro z oljem namazani. Hitro in močno drgnjenje, ozir. vrtenje dela mnogo toplote, zato maži, da ostanejo tečaji hladni. Hranjenja mazila ni priporočati.

8. Ojstre dele, kline itd. brusi pogosto, da se delo čedno vrši.

9. Tudi vse jermenje, kolikor se ga rabi, imej najboljše vrste. Slab jermen se potegne ali pa kmalu raztrga.

10. Osobja, katero ima opraviti s stroji, ne m enajaj prepogosto. Čim več časa je delavec pri stroju, bolj mu ga smeš zaupati. Da delavec zna porabiti pri stroju oči in ušesa, traja nekaj časa. Kajti misliti mora tudi z glavo, ne delati samo z roko. Delavec mora biti vesten, prevdaren in pameten, sicer škoduje en dan več, kakor bi bilo popraval v petih letih pri skrbni oskrbi.

Kmetijski pouk v vojašnicah.

V tujih državah n. pr. v Italiji, Nemčiji itd., so že pred leti upeljali kmetijske tečaje za vojake. Z napravami se splošno pohvalijo. Poduk v kmetijstvu za kmečke sinove biti bi moral programna točka vseh kmetijskih društev in splošna zahteva ljudstva. Kaj se da na ta način napraviti, kažejo kmetijski tečaji na Ogrskem. Kmetijsko društvo v vesprinskem komitatu pričelo je v l. 1907 gibanje, da se prične v ondotni vojaški garniziji s kmetijskim podukom. Društvo dobilo je tozadevno dovoljenje in v zimi pričel je s kmetijskimi predavanji in govori društveni tajnik Andrej pl. Kajdač enkrat na teden. Uspehi teh predavanj prvega leta

bili so zadovoljivi, tako, da so drugo leto cel načrt in predavanje znatno razširili. Poslušalci in udeleženci tečaja udeleževali so se tega prostovoljno. Poduk bil je razdeljen v dva dela ali skupini. V prvi skupini so podučevali sinove malih kmetov o zemlji, podnebnju, gnoju, gnojenju, gnojilih, krmiljenju, različni vrednosti krmil, mlekarstvu, živinoreji in v vsakdanjem življenju potrebnih veterinarskih postavah. Tudi na združništvo in knjigovodstvo je raztegnil pouk.

Na spomlad šli so udeleženci ob lepem vremenu na polje, da so dobili še potrebna praktična navodila, katerih v učni sobi ni mogoče podati.

Drugi oddelek, namenjen sinovom delavcev, se je pa podučeval o raznih panogah hišne obrti in industrije, pletarstvu, izdelovanju pletarskih izdelkov, rezbariji itd. V obeh oddelkih bili so uspehi ves čas zelo zadovoljivi.

Kakor se sliši, tudi Avstrijci počasi prikrevsamo tako daleč, da se enkrat v vojašnicah kaj pametnega upelje, ne pa, da se sliši samo surovo zmerjanje surovih tujih nemških častnikov, kateri naše fante vedno zoperstavlja in zaničujejo.

g Čebelni pik — zdravilo. Dr. Terč v Mariboru opisuje v čebelarstvu listu, kako uspešno je rabil čebele pri hudem in drugače neozdravljivem protinu.

g Dvajsetletnica »Mestne hranilnice« Ljubljanske. 1. oktobra je poteklo 20 let, kar je pričela ljubljanska »Mestna hranilnica« svoje plodono delovanje v tesni izbici na mestnem magistratu. Dvajset let je šel in postala je že največji denarni zavod slovenski in na Kranjskem sploh najbolj zaupanja vreden zavod. Ljubljanska »Mestna hranilnica« je čisto varna hranilna naprava. Mestna občina ljubljanska je prevzela na podlagi deželnega zakona splošno poroštvo za vloge in njih pravilno obrestovanje z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo, poleg tega pa tudi posebno poroštvo, položivši znesek 40.000 K v državnih zadolžnicah. Zajamčeno je s tem po zakonu vsem vlagateljem, da ima hranilnica sirotninsko varnost, da so torej vloge popolnoma varne. — O njej spregovorimo v kratkem kaj več.

gd Koliko sadnih dreves so našli na Češkem? V začetku leta je bilo ondi 9,610.000 dreves pečkatega sadja, jabolk in hrušk, med temi takih, da so rodila 6,570.000 in 20,230.000 dreves koščičaste vrste, t. j. češpelj, sliv, marelic itd., v tej vrsti radečih 17,570.000. Skupaj so našli v tej deželi potemtakem 30 milijonov dreves, izmed katerih je bilo sadjeredočih dreves okrog 24 milijonov. Pravijo, da je od leta 1880. prirastek pečkatih vrst drevja 7-6% in koščičastih vrst 34-7%. Bi vam li kdo vedel podati število in stanje sadnega drevja na Kranjskem na podlagi statistike?

LISTEK. Cvetje in drevesa.

Češi spisal Vojta Beneš, poslovenil Milko Sila.

Ko se je vračala pomlad s toplimi sapicami, pozdravljal sem jo najprej na našem vrtu.

Naš vrt! To je bil cel svet mojih največjih radosti, raj moje mladeniške ljubezni in predmet mojih gorečih skrbi.

Ni bil velik. Padal je na plitvi rebri od skednja tja do starega kozoleca za dvoriščem.

Po zimi sem tekel včasih na vrt v maminih copatah po otep suhljadi za podpalenje. Takrat je bil seveda moj začarani svet na zamrzlem potoku in ribniku.

Ampak ko se je zasmajalo mačevo solnce, ko so ozki travniki na široki selski trati oživali, ko so postali temnozeleni in ko je odpirajoča se zemlja tako tajinstveno zadehtela, tu je bil tudi konec pravljice: naš vrt se je prebudil iz mrtvih, okamenelih sanj, moje kraljestvo se je zbudilo pod čarodejnim poljubom pomladi.

Naš dolgi štirioglati vrt je bil že od nekdanj obdan s starim, kamenitim zidom, pod katerim so proti koncu junija in v juliju dozorevale gozdne, belkaste jagode. Troski smo jim pravili mi otroci.

Ah, kaka slaščica je bila to za nas in kako sva jo s sestro Barbiko večkrat strážila pred tujimi grabežljivci, od katerih najnevarnejši je bil gotovo Lojze Houdoje.

Barbkino kraljestvo je bilo v dolnjem kotu vrta: za nizkim plotom z drogov je še spalval neprebujen njen cvetlični vrtec. Ampak že konec svečana je hodila gledat, ali se že ne ruši zemlja in se morda ne prikazujejo zelene glavice.

Šele nekega dne v marcu je pritekla že popolnoma prepričana, zasopla in vesela, z žarečimi očmi: »Ladko! Ladko, narciše že poganjajo!«

In zopet sva hitela jih ogledavat.

Kaj pa šele, ko se je srečala z deklcami na vasi.

»Punce, pri nas že poganjajo narciše!«

»Kaj pa še —,« marsikatera ni hotela verjeti.

»Hm, prava reč, pri nas že predčerajšnjim,« se je pobahala Marinka Paskojčeva.

Vsa dekletca so seveda odprla zatvornico zgovornosti in končalo se je vse z veselimi pregledovanjem njihovih vrtecev. Saj je vsaka, in bodisi, da so imeli samo ped zemlje, imela majhno cvetlično gredico, katero je varovala, kakor oko v glavi. Niti eden nov cvet, kaj še, niti eden nov listič, ki je pognal v nočni sencu ni ušel njeni pazljivosti in nad vsakim se je razveselila.

Res je, da niso bili ti vrta obširni in tudi ne dragoceni cvetovi, ki so jih imele

in negovale, ampak bili so to njih vrteci, v katerih so rastle njih cvetlice. Zato so imele najbrže vse tako rade te vrtece in te cvetlice.

Te rumene trobentice, rdeče potonke, potočnice, vrtnice, mačehe, vse te negovane cvetlice, so bile sestre njih nedolžnih sre in veselje njih mladega življenja.

Vrte smo oskrbovali mi dečki.

Oče je vedel, da sem jaz dober vrtnar, zato je rekel:

»Dečko, glej, da si boš oskrboval vrt.« —

Dobro sem to razumel in sem se veselo prijel tega očetovega »si«. Saj mi je posebno pravilo: Vrt je tvoj, požuri se, da ti bo v veselje, v ljubezen, v sladko nagrado.

In bil je. Že v aprilu, ko je še precej mrzlo v našem gorskem kraju, sem hitel od hruške do hruške, od cepljenca k cepljencu, od češplje do češplje in sem opazoval, kako se sadijo drevesa. Pri hruški sem že od daleč poznal velike popke, ki so se pripravljali, da se razvijejo v cvet, manjši popki v liste. Ko je pa majevo solnce poklicalo v življenje na tisoče onih mladih gosonic, zajedalcev, ki so grozili s pogubo mojemu vrtniču, njegovemu cvetju, sem dan za dnevom z vrtnimi škarjami v rokah hodil od drevesa do drevesa in varoval svoje drage tovariše pogube. Grahasti škorec, ki je sedel s svojo družinico na visoko drevo sredi vrta, mi je veselo pomagal.

Ves maj je bil praznik na našem vrtu. Drevesa so se razvetala v beli krasoti in napolnila vse s sladkim vonjem.

In takrat so se prikazali tudi že pisani metuljčki in so posedali po cvetju in po razpokanih deblih. Stara hruška, ki je rodila svoje velike sadove, je bila njih najljubši prostor, odkoder so se svetile v zarji zlatega solnea njih jasne barve.

Ure in ure sem preležal na svilnatem travniku pod košato krono te stare hruške. Sesal sem tihi vonj njenih cvetov in opazoval veselo rajanje metuljev.

Kako krasno je bilo na našem, na **mojem** vrtu!

V juliju so dozorele češnje, v avgustu so nudile že hruške svoje sladke sadove: »medenke« o sv. Lovrencu z omamljivim okusom, zlatorumene in oplemenjene »maslenke« okoli Velikega Šmarna. Takrat so bila zrela tudi jabolka na sosedovem vrtu, imela so prijeten okus, mehko in dišeče meso.

Koliko skrbi mi je delal ta sosedov vrt! Koliko bolečin, da ne stoji tudi na našem, na mojem vrtu tak krasen cepljenec!

Dobro se spominjam neke zgodbe iz one dobe.

Lojze Houdoje je bil moj ljubi tovariš. Ampak naenkrat se je spremenil v velikega sovražnika, in pretepla sva se zelo neusmiljeno, celo do krvi, ako je prišel nepoklican in nepričakovano — na moj

vrt in mi tam hudo gospodaril po meden-
kah in češnjah.

Drugi dan sva se pa srečala zopet, ka-
kor stara, dobra prijateljica in spravila sva
se skupaj — na sosedova sladka jabolka.

Blagov striček je bil zares človek do-
bre mere in koliko sadja je on razdal. Am-
pak tatvine ni trpel, bal se je za svoja dre-
vesa, za njih krhke veje in bolesterne rane.

»Ako udariš drevo, kakor da bi bil
udaril človeka,« je pravil. Ampak nam
fantičem ni hotelo tekniti sadje iz striče-
vih žepov. Kakor da bi vso dišavo in slad-
kost izgubilo.

In tako sva se včasih na večer spravi-
la z Lojzetom zopet nad stričkove sla-
šiče. Bala se nisva. Zložno sva sedela na
jablani in jedla okusna jabolka.

Kar se nekega dne odpre vrtna lesa
in Blagov striček poganja vole na vrt k sla-
moreznici. Pri Blagovih so hoteli narezati
rezanico.

Prestrašila sva se in v tem trenutku
je bil Lojze na tleh. Jabolka so mu padala
iz žepov po travniku in Lojze je bežal z
vrta. Komaj je lovil sapo.

»Ti presneti paglavci!« je kriknil
striček in bil mu je že za petami. Pri lesi
ga je dotekel in Lojze je dobil nekoliko
gorkih z bičem. Zavriskal je bolesterno, ka-
kor da bi ga z nožem drli. Potem se je vr-
nil striček pod jablovo pobirat raztresena
jabolka. K sreči je pozabil pogledati na
vrh stare cepljenke.

Trepetal sem tam od strahu in nisem
vedel, kaj bi počel. Slednjič je odšel Blag
k svojim voličem, zapregel in rezalo se je.
Jaz sem sedel še vedno na drevesu in sem
se že veselil, kako lahko se bom izmotal iz
te zagate.

Ampak Lojze, ta premetenec me je
izdal. Povrnili se je k lesi in poklical so-
seda: »Striček!«

Striček je bil tiho.

»Striček, Ladko je na jablani!«

Sedaj šele sem splezal in striček me je
zagledal. Na srečo ni mogel od voličev in
tako sem vendar še srečno odnesel pete.
Ampak z Lojzetom se nisva zaradi tega
skregala.

* * *

(Konec prihodnjič.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje: Oče je zapustil meni in mojemu
bratu, ki biva v Ameriki, skupno premoženje. Ali
imam pravico razdeliti premoženje in potem prodati,
ali moram čakati, da pride brat iz Amerike, ali to
lahko dovoli bratov varuh? (Poduk. v T.)

Odgovor: Vi sami nimate prav nobene pravice,
da bi razdeljevali premoženje. Obrnite se na pristojno
sodišče in sporazumno z varuhom lahko rešite zadevo.

*****

**Somišljeniki, narodnjaki, naročajte
in širite „Slovenski dom!“**

*****

Izdajatelj in urednik Josip Jenko.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto dne 2. oktobra 1909.

Gradec: 45, 62, 70, 78, 1.

Dunaj: 6, 22, 83, 23, 66.

Dvignjene v četrtek dne 7. oktobra 1909.

Brno: 7, 39, 46, 40, 4.

*Privoščite si večkrat na teden izborne
testenine »Pekatele!«*

25 19—13

Tržne cene v Ljubljani

od dne 2. oktobra do 6. oktobra 1909.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	14	1	40
1 " " " II. " . . .	1	—	1	20
1 " " " III. " . . .	—	90	1	12
1 " telečjega mesa . . .	1	46	1	60
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	80	2	—
1 " " " (prekajenega) . . .	1	80	1	90
1 " koštrunovega mesa . . .	1	04	1	12
Prašiči na klavnici . . .	1	08	1	28
1 kg masla . . .	2	50	2	60
1 " masla surovega . . .	2	10	3	20
1 " masti prašičje . . .	1	80	—	—
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	76	—	—
1 " slanine prekajene . . .	1	72	1	80
1 " sala . . .	1	76	—	—
1 jajce . . .	—	08	—	09
1 l mleka . . .	—	18	—	20
1 " " posnetega . . .	—	10	—	—
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 piščanec . . .	—	10	1	25
1 golob . . .	—	40	—	50
1 raca . . .	1	50	1	30
1 gos . . .	—	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	45	50	—	—
100 " " " " 1 . . .	45	—	—	—
100 " " " " 2 . . .	44	50	—	—
100 " " " " 3 . . .	43	80	—	—
100 " " " " 4 . . .	43	—	—	—
100 " " " " 5 . . .	41	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	38	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	32	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	20	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	42	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	36	—	—	—
100 " ržene moke . . .	32	—	—	—
1 l fižola . . .	—	18	—	34
1 " graha . . .	—	—	—	—
1 " leče . . .	—	36	—	48
1 " kaše . . .	—	20	—	22
1 " ričeta . . .	—	18	—	20
zelje 100 glav . . .	4	60	4	80
100 kg pšenice . . .	29	—	—	—
100 " rži . . .	21	—	—	—
100 " ječmena . . .	18	—	—	—
100 " ovsu . . .	17	50	—	—
100 " ajde . . .	21	—	—	—
100 " prosa belega . . .	19	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	19	—	—	—
10 " krompirja . . .	3	80	4	—

Lesni trg.

Na trgu je bilo

— voz in — čolnov z lesom
Cena trdemu lesu od 9 K 70 h
do 11 K — h za m³.
Cena mehkeemu lesu od 9 K — h
do — K — h za m³.

Trg za seno, slamo in steljo.

Na trgu je bilo

— voz sena 10 70 10 50
— " slame . . . . . 9 — 10 40
— " stelje . . . . . — — — —

Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

APNO

najboljše kakovosti in po najnižji
ceni se dobi od srede 29. septem-
bra 1909. dalje pri 61 3—2

Anton Kodru, apnarju
v Karmelu pri Št. Janžu, Dolenjsko.

Največja zaloga navadnih do najfinejših
otročkih vozičkov

36 25—13 in navadne do najfinejše

žime.
M. Pakič
v Ljubljani.

Neznanim naročnikom
se pošilja s povzjetjem.

Deset zapovedi za kmetovalca
in deset zapovedi za zdravje

lepo tiskanih, prav zastoj in
franko po pošti dobi vsak, ki
piše ponje od lekarnarja

Trnkóczyja v Ljubljani,
zraven rotovža. 33 25—1

Singer „66“

najnovjši in
najpopolnejši
šivalni stroj.

Singer

šivalne stroje
dobite samo po naših
prodajalnicah.

Singer Ko. del. družbe za šivalne stroje

Kočevje

29 14—7

Glavni trg številka 79.

Ustanovljena leta 1868.

Absolutno pred ognjem in tatovi varne

BLAGAJNE

izvrstne kakovosti

prodaja tovarna blagajn **M. Adlersflügel**

Dunaj, I., Franz Josefs-Kai št. 27.

Založnik rajfajzen. zadrug ltd.

43 24—12

Franc Kraigher

krojaški mojster v Ljubljani

Kongresni trg št. 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno! Postrežba točna!
26 25-13

V. H. ROHRMANN

(prej Jože Strzelba)

LJUBLJANA

kupuje razne rastline, korenine, rožice, semena, lubje, divji kostanj, češminjev sok, jabolka za mošt, kosti, parklje, loj itd..

ima kot lastnik tvrdke 40 24 12

M. PAKIČ

vedno največjo zalogo škafov, raznih lesenin, košar, fine žime, morske trave itd.

Mlekarska zadruga v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

ima vedno v zalogi 23 25-13

polnomastni in polmastni emendolec ter polnomastni in polmastni trapist:

emendolec kg	K 1.60	polemendolec kg	K 1.30
trapist . . .	1.80	poltrapist . . .	1.60

Prva slovenska trgovina

Pevc & Koželj

v KOČEVJU, v hiši slovenske „Kočevske posojilnice“

Manufakturno, galanterijsko in specerijsko blago

na debelo in drobno.

Zaloga moke V. Majdiča ter zaloga železnine.

31

25-13

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon št. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908 denarnega prometa

K 71,417.344.75

upravnega premoženja

K 17,519.983.93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne 31. decembra 1908

kron 17,102.911.27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije. Na menice pa po 6%. Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

6 25-13

Izborna
češko budejeviško pivo,
 katero se prodaja v prid družbe sv. Cirila in Metoda
 priporoča 40 24-12
 glavna zaloga češke budejeviške pivovarne
 v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 27.

Posojilnica za ilir. bistriški okraj
 registrovana zadruga z neomejeno zavezo
 v Trnovem
 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne
 in od 2. do 4. ure popoldne,
 jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ %
 ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega konec leta h kapitalu.
 Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz
 svojega, ne da ga bi zaračunala vlagateljem.
 Za varnost vlog jamči 627 zadružnikov z vsem svojim pre-
 moženjem in rezervni zaklad z 49.971 K 81 h.
 Posojila daje posojilnica po 5 $\frac{1}{2}$ % na osebni kredit in
 proti vknjižbi. 42⁶-4

Prva narodna veletrgovina z železnino
Fr. Stupica v Ljubljani
 Marije Terezije cesta 14 18-13
 priporoča svoje izvrstne
 brane, pluge, amerikske kosilne
 stroje, slamoreznice, mlatilnice,
 čistilnice, motorje, železne blagajne,
 kuhinjsko opravo, štedilnike, peči,
 kakor tudi želez-
 niške šine, tra-
 verze, cement in
 sploh vse stavbne
 potrebščine,
 trombe, cevi in
 tehtnice.
Nizke cene!
 Točna postrežba, solidno blago!

Slovenci! Slovenke!
 Svoji k svojim!

Pred nakupom
 jesenskega in zimskega blaga
 se Vam priporoča
 slovenska trgovina pri
sv. Cirilu in Metodu
 v Ljubljani 10 25-13
 Lingarjeva ulica. Nasproti loterije!

Velika zaloga najnovejšega blaga za
 moške in ženske obleke.
 Največja izbor satenastih, volnenih ter svilnatih rut.
 Ob potrebi spomni se vsak na to trgovino.

Vse ostalo letno blago poproda se po znatno nižani ceni!

*
 Popravila in preobleke točno
 in ceno.
 *
 Popravila in preobleke točno
 in ceno.

Najcenejše solnčnike in dežnike
 domačega izdelka priporoča 12 25-13
Josip Vidmar
 v Ljubljani
 Pred Škofijo 19, Stari trg 4,
 Prešernova ulica 4.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavnicā K 3,000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2.

Rezervni fond K 300.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

52 52-6

Splošno kreditno društvo

r. z. z. o. z.

v Gosposki ulici št. 7 18-5

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun in jih obrestuje s 1. julijem 1909 po 4 3/4 % brez odbitka rentnega davka; eskomptira menice in daje posojila na osebni kredit po 5 1/2 % do 6 1/2 %.

Lastno premoženje znaša v deležih in zakladih	K 179.765-55
Skupna aktiva	1.242.166-77
Denarni promet v letu 1908	6.296.087-46

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure dopoldne.

Obrestuje hranilne vloge po 4 3/4 % od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5 1/2 % in amortizaciji najmanj 1/2 %, na osebni kredit po 6 %.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.

Stanje hranilnih vlog nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA.

Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/4 % ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagatelj ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4 % na leto. Z obrestmi ob enem pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5 % izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 1/2 leta. Kdor plačuje 6 % izposojenega kapitala, poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik more svoj dolg poplača i tudi poprej, ako to hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Mestna hranilnica izdaja lične **domače hranilnike** proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici števil. 3.

7 25-13

V korist „Družbe sv. Cirila in
Metoda“

ČEŠKO PIVO

Češke delniške pivovarne
v Č. Budejovicah.

...

Zalogi za Notranjsko:

Postojna Trnovo
16 14—13 na Kranjskem.

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“
priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnico

in prodajo raznih dišav in kozmetičnih predmetov.

Svoji k svojim! 20 52—13

Prva češka splošna delniška družba
na zavarovanje
na življenje

v Pragi ima svoje glavno zastopstvo za vse
slovenske dežele v Trstu. Ta družba zavaruje
na življenje po najnižjih cenah in po naj-
ugodnejših pogojih. 30 6—4

Dr. Josip Strašek,
zdravnik v Novem mestu

se preseli 62 1—1

dne 15. septembra 1909 v
nekdanjo Guštinovo hišo

na Glavnem trgu št. 63,
(nad trgovino gosp. T. Kunca.)

ter izvršuje poleg **zdravniške** tudi
zobozdravniško in **zobo-
tehnično prakso.**

Alozij Kobe

mizar v Metliki
izdeluje vsa

sodarska dela

in popravlja tudi vso staro vinsko ali po-
sodo za kislino. Istotako izdeluje najno-
vejše vinske preše. 58 5—4

Poštna hranilnica št. 12.921.

Ustanovljena leta 1896.

Posojilnica in hranilnica v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

pisarna v hiši št. 1 (pri Jomanu)

sprejema in izplačuje hranilne vloge ter jih obrestuje
po 4 1/4% od prvega dneva vlaganja sledečega meseca
in do konca meseca, po katerem se je izplačala vloga.

Uradne ure so ob nedeljah od 1. do 5. ure ter
vsako sredo od 4. do 6. ure popoldne. 22 25—13

Pojasnila se dajejo vsak dan od 8. do 12. ure popoldne, izvemši praznikov.

AGRO-MERKUR

osrednja nakupovalna in prodajalna zadruga v Ljubljani

reg. z. z. o. z.

Ljubljana, Janez Terdinova ulica št. 8.

Skladišče tudi v Trstu.

Agro-Merkur dobavlja svojim članom vse potrebščine za gospodarstvo ali za obrt, kakor poljedelske
in druge stroje, umetna gnojila (superfosfate, tomaževo žlindro, soliter, kalijevo sol itd.), modro
galico, žveplo, krmila, poljske pridelke, vse vrste semen, kolonijalno in špecerijsko blago itd.

Agro-Merkur prodaja pridelke in izdelke svojih članov.

Agro-Merkur se posebno priporoča za nakup bizeljskih in dolenskih, istrskih, dal-
matinskih in goriških jamčeno pristnih in izvrstnih vin. Cene jako nizke.

Agro-Merkur ima jako obširne in ugodne zveze; zategadelj lahko vsakomur jako dobro in
hitro postreže.

2 54—13